MOERDIJK

Memo

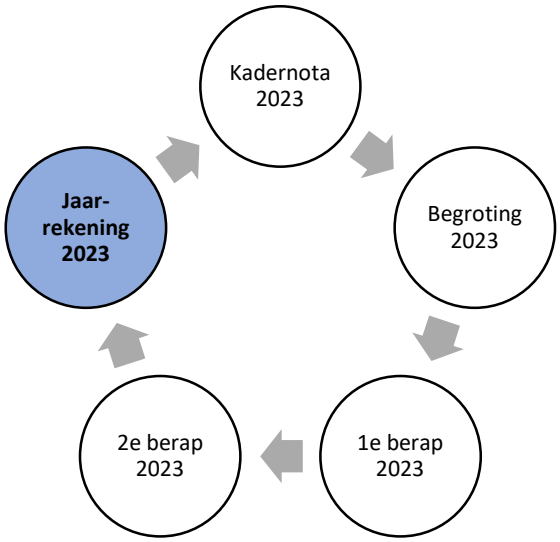
Aan	Auditcommissie
Van	College van burgemeester en wethouders
Datum	14-5-2024
Onderwerp	aanvullende informatie jaarrekening 2023

Inleiding

Het jaarverslag en de jaarrekening zijn het sluitstuk van de Planning en Control (P&C) cyclus 2023. In de begroting 2023 zijn de kaders en prioriteiten gesteld, de beoogde effecten aangegeven en heeft op programmaniveau autorisatie plaatsgevonden van budgetten. Via het jaarverslag en de jaarrekening legt het college verantwoording af. Tussentijds is over de voortgang gerapporteerd via de bestuursrapportages.

Op 29 mei worden de jaarstukken besproken in de auditcommissie. In deze begeleidende memo wordt nader inzicht gegeven in de financiële uitkomsten van de jaarrekening. Het gerealiseerde resultaat wordt nader geduid er wordt ingegaan op enkele aandachtspunten.

Naast deze memo zijn de beschikbare stukken voor deze vergadering:
- Jaarverslag 2023
- Jaarrekening 2023
- Memo auditcommissie

1. Financiële ontwikkelingen

Jaarrekeningresultaat 2023
Het gerealiseerde resultaat voor 2023 bedraagt € 3,5 miljoen voordelig. Ten opzichte van de totale begrotingsomvang (ca. € 150 miljoen) is dat een afwijking van ca. 2,3%.

Dit resultaat is opgebouwd uit diverse voor- en nadelen die zich gedurende het jaar hebben voorgedaan. Gedurende het jaar is de begroting voornamelijk tussentijds aangepast als gevolg van de toegelichte ontwikkelingen in de bestuursrapportages. Vooral de ontwikkelingen in de 2e bestuursrapportage hadden een voordelig effect. Ten tijde van het opstellen van de 2e bestuursrapportage (september 2023) werd reeds een voordelig resultaat verwacht van € 3,5 miljoen.

Verschillen t.o.v. begroting na wijziging
Het uiteindelijke jaarrekeningresultaat (€ 3,5 miljoen) komt dus overeen met de inschatting bij de 2e bestuursrapportage 2023. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat sprake is van diverse voor- en nadelen die elkaar opheffen.

In de jaarrekening worden per programma alle verschillen >€ 50.000 nader toegelicht. In de tabel hieronder zijn de grootste voor- en nadelen samengevat.

(Bedragen x € 1.000)

Onderwerp	Bedrag	V/N
Uitkering gemeentefonds	458	V
Watertaken (baggeren)	320	V
Maatschappij (subsidies)	269	V
OZB opbrengsten (niet woningen)	243	V
Overige voor- en nadelen	706	V
Totaal voordelen	**1.996**	**V**

Onderwerp	Bedrag	V/N
Jeugdhulp	1.474	N
Urentoerekening investeringen	303	N
Personeelsbudget	280	N
Totaal nadelen	**2.057**	**N**
Totaal saldo	**61**	**N**

Hieronder worden de grootste voor- en nadelen kort toegelicht.

Uitkering gemeentefonds € 458.000 (voordeel)
Op basis van de decembercirculaire 2023 valt de uitkering uit het gemeentefonds (ten opzichte van de 2e bestuursrapportage 2023) per saldo ca. € 0,5 miljoen hoger uit.

In de decembercirculaire zijn in totaal ca. € 0,9 miljoen (extra) middelen bedragen beschikbaar gesteld ten behoeve van o.a. de energietoelage (€ 0,5 miljoen) en invoeringskosten omgevingswet (€ 0,3 miljoen). Omdat de uitgaven voor deze taken deels in 2024 zullen plaatsvinden wordt bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat voorgesteld om deze middelen (deels) over te hevelen naar 2024.

Tegenover deze extra opbrengsten staat dat in de decembercirculaire een actualisatie heeft plaatsgevonden van de maatstaf huishoudens met een laag inkomen. Landelijk is het aantal huishoudens met lage inkomens gestegen, terwijl dit aantal in de gemeente Moerdijk gelijk is gebleven. Omdat de omvang van de algemene uitkering niet is toegenomen, is het bedrag wat gemeenten per huishouden ontvangen afgenomen. Dit resulteert voor de gemeente Moerdijk in een nadelig effect van ca. € 0,4 miljoen.

Watertaken (baggeren) € 320.000 (voordeel)
Het waterschap heeft in 2023 de eerste fase van de inhaalslag op het baggeren afgerond. Daarnaast is gestart met de voorbereidingen voor de volgende en laatste fase van de inhaalslag. In deze fase vallen ook watergangen binnen de gemeente Moerdijk. Na een aanbestedingsprocedure is de opdracht in het voorjaar van 2023 gegund. De aannemer is gestart met baggeren van de watergangen in Breda. De watergangen in onze gemeente komen binnen de opdracht in 2024 aan de beurt. Dit was niet eerder bekend. Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat zal voorgesteld worden om het resterende budget (€ 320.000) opnieuw beschikbaar te stellen voor 2024.

Maatschappij (subsidies) € 269.000 (voordeel)
Op 28 september 2023 heeft de gemeenteraad van Moerdijk ingestemd met het beschikbaar stellen van een financiële tegemoetkoming energielasten voor vrijwilligers- en maatschappelijke organisaties met accommodaties. Om deze financiële tegemoetkoming in de vorm van subsidie te kunnen verstrekken heeft het college in april 2024 de “Nadere regel tegemoetkoming energielasten vrijwilligers- en maatschappelijke organisaties” vastgesteld. Nadat deze nadere regel is gepubliceerd kunnen organisaties via een digitaal formulier een aanvraagindienen. De subsidie is maximaal 40 % van totale energielasten inclusief BTW over de periode van één jaarafrekening. Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat zal worden voorgesteld om het resterende budget opnieuw beschikbaar te stellen voor 2024. Dit zodat de middelen die hier in 2023 voor beschikbaar waren gesteld in 2024 ingezet kunnen worden.

Ozb opbrengsten (niet-woningen) € 243.000 (voordeel)
De ozb opbrengsten m.b.t. niet woningen vallen hoger uit. In relatie tot de totale ozb opbrengsten voor niet woningen (ruim € 17 miljoen) is dat een afwijking van ca. 1%, wat voornamelijk wordt veroorzaakt door naheffingen over voorgaande jaren.

Jeugdhulp € 1.474.000 (nadeel)
De uitgaven voor jeugd laten een flinke stijging zien, met name in de niet-vrij toegankelijke ofwel specialistische zorg. Extra uitgaven voor landelijke transitiearrangementen, gesloten plaatsing, jeugd en veiligheid laten een totale overschrijding zien van bijna € 1,5 miljoen.

Het is beleid om jeugdzorg met (gesloten) verblijf af te bouwen en jongeren zo thuis mogelijk hulp te bieden met bijvoorbeeld gezinszorg of pleegzorg. Dit zijn varianten die in het voordeel zijn voor de jongeren maar flink duurder zijn in kosten.

Daarnaast zien we zorg voor jeugdigen met een verstandelijke beperking of zeer complexe problematiek bij 0-6 jarigen. Zowel de omvang als de duur van deze trajecten neemt toe. Deze groep stijgt. Behandeling of soms toch opname of dagbesteding in een extern verblijf is zeer kostbaar. Problematiek in deze doelgroep laat zich weinig bewegen door preventie. Vaak is sprake van een diagnose of een beperking.

Sturingsruimte zit in toeleiding naar Wet Langdurige Zorg (oudere kinderen) en eventueel in uitbreiding van pilot onderwijs/zorg (zoals op het Pallet). Ook de ontwikkelingen op inclusief onderwijs kan voor de 0-6 jr doelgroep een beweging met zich meebrengen naar meer ''thuis nabij’. Mogelijk dat kinderen daardoor eerder doorstromen naar reguliere onderwijs.

Voor een nadere toelichting wordt ook verwezen naar de beleidstekst van programma 4 (jaarverslag).

Urentoerekening vervangingsinvesteringen € 303.000 (nadeel)
De financiële spelregels voor gemeenten (BBV-voorschriften) vereisen dat bij de bepaling van de kosten gemoeid met investeringen/projecten ook rekening moet worden gehouden met de inzet vanuit de eigen organisatie. Als gevolg van lagere investeringen binnen o.a. wegen (€ 161.000) en buitensport (€ 95.000) zijn er in 2023 ook minder ambtelijke uren aan deze vervangingsinvesteringen toegerekend. Hiertegenover staat dat ook de kapitaallasten in 2023 lager zijn uitgevallen doordat deze (deels) zijn doorgeschoven.

Personeelsbudget (€ 280.000 nadeel)
Binnen het personeelsbudget is over 2023 per saldo een overschrijding ontstaan van € 280.000. In verhouding tot de omvang van het totale personeelsbudget (€ 23 miljoen) is dat een afwijking van ca. 1%. Dit is veroorzaakt door enerzijds meer en duurdere inhuur bij vacatures (€ 315.000 nadelig t.o.v. het overschot op de loonkosten) en anderzijds hogere terug ontvangsten voor uitgeleend personeel (€ 35.000 voordelig). De hogere inhuurkosten zijn mede veroorzaakt door een stijging van de inhuurtarieven, door zowel de inflatie als de krapte op de arbeidsmarkt. Dit zien we ook bij de kosten van inhuur bij ziekte.

Nadere duiding totale resultaat (t.o.v. oorspronkelijke begroting)
In de jaarrekening worden (cf. wetgeving) de verschillen ten opzichte van de actuele begroting (na wijziging) toegelicht. Dat zijn immers de budgetten zoals de gemeenteraad die (incl. bijstelling) beschikbaar heeft gesteld.

Hoewel dat geen onderdeel uitmaakt van de jaarrekening, is het interessant om ook een beeld te krijgen bij de ontwikkeling van het totale jaarrekening resultaat. In onderstaande grafiek zijn de gerealiseerde resultaten van de afgelopen jaren weergegeven (groene lijn). Daarbij is ook in beeld gebracht hoe deze zich verhouden tot de resultaten zoals die in de oorspronkelijke begrotingen van de betreffende jaren werden verwacht (blauwe lijn). Tot slot is de relatieve omvang (%) van het gerealiseerde resultaat in verhouding tot de totale begrotingsomvang in beeld gebracht.

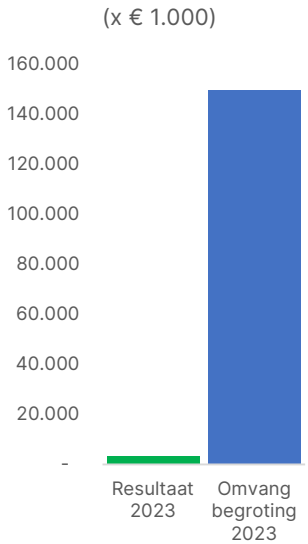

Figuur 1 Ontwikkeling resultaat (* Primitieve begroting incl. 1e begrotingswijziging)

In de grafiek is te zien dat het verwachte resultaat in de begroting (blauwe lijn) doorgaans licht positief is. Dat komt logischerwijs voort uit het feit dat de gemeente jaarlijks een sluitende begroting moet opstellen waarin de structurele uitgaven moeten worden gedekt door even zo grote structurele inkomsten. In de oorspronkelijke begroting 2023 (november 2022) werd in de aanbiedingsnota een voordelig resultaat verwacht van ca. € 0,3 miljoen.

Voor de uiteindelijke gerealiseerde resultaten (groene lijn) geldt dat deze in de periode 2014-2019 gemiddeld ca. € 2 mln. hoger lagen dan oorspronkelijk was begroot. Daarnaast is te zien dat de gerealiseerde resultaten in 2020 (€ 5,6 mln.), 2021 (€ 8,6 mln.) en 2022 (€ 7,8 mln.) fors hoger waren. Zoals vorig jaar bij de jaarrekening 2022 is toegelicht werd het voordelige resultaat dat jaar sterk beïnvloed door tussentijdse (opwaartse) bijstellingen vanuit het Rijk m.b.t. de uitkering uit het gemeentefonds. Met een gerealiseerd resultaat van € 3,5 miljoen, ligt 2023 weer meer in lijn met de periode voor 2020.

Vooral als het resultaat over 2023 wordt afgezet tegen de totale begrotingsomvang van de gemeente (figuur 2) kan gesteld worden dat het resultaat over 2023 niet significant is. Ten opzichte van de totale begrotingsomvang bedraagt het resultaat 2023 ca. 2,3%.

Figuur 2 Resultaat t.o.v. begrotingsomvang

Resultaatbestemming (zaken die niet volledig zijn uitgevoerd in 2023)
Wat ook van belang is bij het inzicht in het jaarrekeningresultaat, is de vraag in hoeverre er budgetten zijn die in 2023 niet volledig zijn uitgegeven doordat de verdere afwikkeling van de werkzaamheden doorlopen in 2024. Deze niet uitgegeven budgetten dragen weliswaar bij aan het positieve jaarrekening resultaat, echter zal bij de vaststelling van de jaarrekening (en is deels al in de 2e bestuursrapportage) aan de raad worden gevraagd om deze middelen opnieuw beschikbaar te stellen in 2024 (resultaatbestemming).

In totaal gaat het om ruim € 2 miljoen aan middelen die in 2024 nog nodig zijn voor de verdere afwikkeling van diverse werkzaamheden en taken. In het raadsvoorstel bij de jaarrekening zullen alle posten nader onderbouwd worden. Hieronder wordt alvast kort ingegaan op de grootste posten:

(Bedragen x € 1.000)

Bedrag	Onderwerp	Toelichting
€ 320	Watertaken (baggeren)	Na een aanbestedingsprocedure is de opdracht in het voorjaar van 2023 gegund. De aannemer is gestart met baggeren van de watergangen in Breda. De watergangen in onze gemeente komen binnen de opdracht helaas pas in 2024 aan de beurt. Dit was niet eerder bekend. Bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat zal voorgesteld worden om het resterende budget (€ 325.000) opnieuw beschikbaar te stellen voor 2024.
€ 300	Implementatie omgevingswet	De afgelopen jaren is de vergoeding die de gemeente ontvangt van het rijk als compensatie voor te maken kosten in het kader van de invoering van de Omgevingswet toegevoegd aan het budget 'implementatie Omgevingswet'. In de decembercirculaire 2023 is aan de gemeenten voor dat jaar een bedrag toegekend van € 103 miljoen. Het aandeel van de gemeente Moerdijk is daarin € 300.000. Conform de gebruikelijke werkwijze wordt voorgesteld het krediet 'implementatie Omgevingswet' (MUIA) te verhogen met het bedrag van € 300.000 en ter dekking van deze kredietruimte genoemd bedrag toe te voegen aan de reserve MUIA.
€ 300	Maatschappij (subsidies)	Zoals in de raadsinformatiebrief "Nadere regel tegemoetkoming energielasten vrijwilligers- en maatschappelijke organisaties" (d.d. 23-4-2024) is toegelicht, zijn de middelen (€ 300.000) die de gemeenteraad op 28 september 2023 hiervoor beschikbaar heeft gesteld nog niet uitgegeven in 2023. De uitvoering van de regeling wordt in 2024 opgepakt.
€ 209	P-budget versnelling woningbouwopgave	Nog niet volledig benutte incidentele middelen P-budget t.b.v. versnelling woningbouwopgave opnieuw beschikbaar stellen in 2024
€ 189	Verbetering werkprocessen	In de begroting 2023 was een totaal budget van € 245.000 beschikbaar voor het verbeteren van diverse werkprocessen in de organisatie. In de 2e bestuursrapportage 2023 is hiervan al € 150.000 afgeraamd en overgeheveld naar de begroting 2024.Van het resterende budget van € 95.000 is uiteindelijk € 56.000 uitgegeven. Voorgesteld wordt het resterende bedrag van € 39.000 ook toe te voegen aan het budget in de begroting 2024. Dit komt dan totaal op € 189.000.
€ 130	Mobiliteit en verkeer	Bij de begroting 2023 is er een budget van € 150.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van een mobiliteitsvisie. Door omstandigheden schuift dit door naar 2024. Voorgesteld wordt om het resterende budget opnieuw beschikbaar te stellen voor 2024.
€ 120	Digitalisering archieven	In 2023 was er totaal € 170.000 beschikbaar voor het digitaliseren van (oude) archiefstukken. Bij de 2e bestuursrapportage 2023 is hiervan al € 90.000 afgeraamd en overgeheveld naar 2024, omdat voorlopig alleen voorbereidende werkzaamheden uit dit budget zijn betaald. Van het in 2023 resterende budget van € 80.000 is hieraan € 50.000 besteed in 2023. Omdat dit project nog meerdere jaren zal doorlopen is het wenselijk het niet benutte budget van € 30.000 ook over te hevelen naar 2024.
€ 499	Overig	Diverse overige budgetten
€ 2.067	**Totaal resultaatbestemming**	

Voor het resterende resultaat van € 1,4 miljoen (€ 3,5 mln. - € 2,1 mln.) zal voorgesteld worden om dit toe te voegen aan de algemene reserve.

Conclusie Financiën
Het jaarrekeningresultaat 2023 van € 3,5 miljoen komt overeen met de prognose die in de 2e bestuursrapportage 2023 is gegeven m.b.t. het verwachte resultaat.

Desondanks zijn ten opzichte van de 2e bestuursrapportage 2023 wel diverse voor- en nadelen ontstaan die elkaar opheffen. Enerzijds hebben zich vooral binnen de budgetten gerelateerd aan jeugdzorg flinke kostenstijgingen voorgedaan. Anderzijds zijn er enkele (incidentele) voordelen ontstaan waarvoor geldt dat dit deels incidentele middelen betreft waarvan de uitvoering (deels) doorschuift naar 2024. Deze niet uitgegeven budgetten dragen weliswaar bij aan het positieve resultaat, echter wordt bij de vaststelling van de jaarrekening (en is deels al in de 2e bestuursrapportage) voorgesteld deze middelen (totaal ruim € 2 miljoen) opnieuw beschikbaar te stellen in 2024. Voor het resterende resultaat (ca. € 1,4 miljoen) zal voorgesteld worden om dit toe te voegen aan de algemene reserve.

Tot slot wordt voor de volledigheid opgemerkt dat het totale jaarrekeningresultaat 2023 is opgebouwd uit diverse voor- en nadelen die zich gedurende 2023 hebben voorgedaan (incl. tussentijdse raadsbesluiten die een effect hebben gehad op het uiteindelijke resultaat). Alle voor- en nadelen >€50.000 zijn toegelicht in de tussentijdse bestuursrapportages en de jaarrekening. Voor de volledigheid is in bijlage 1 een specificatie opgenomen van de opbouw van het totale jaarrekeningresultaat 2023.

Accountantscontrole
Zoals ieder jaar zal de accountant in opdracht van de gemeenteraad een controle uitvoeren. De accountantscontrole is op 13 mei gestart en zal naar verwachting begin juni worden afgerond. Volledigheidshalve moet dus worden opgemerkt dat eventuele bevindingen van de accountant of actuele ontwikkelingen nog aanleiding kunnen geven tot benodigde aanpassingen (tot het moment van afronding van de controle van de jaarrekening door de accountant moeten afwijkingen van enige omvang namelijk nog worden gecorrigeerd in de jaarrekening). Op 20 juni wordt het rapport van
bevindingen van de accountant in de auditcommissie besproken. Bij de definitieve stukken zullen eventuele aanpassingen worden toegelicht.

2. Vervolgplanning
Het verdere proces van de jaarrekening 2023 ziet er in grote lijnen als volgt uit:

Datum	Wie	Activiteit
13 mei	Accountant	start controle jaarrekening en –verslag door accountant
29 mei	Auditcommissie	Bespreking jaarverslag en jaarrekening in auditcommissie
20 juni	Auditcommissie	bespreking rapport van bevindingen accountantscontrole
27 juni	Raad	vaststelling jaarverslag en –rekening en bestemming jaarrekeningresultaat

Bijlage 1 Specificatie opbouw totale resultaat 2023

1) Verwacht resultaat begroting 2023	237	V	*Primitieve begroting incl. 1e wijziging*

2) Overige raadsvoorstellen 2023	38	N	

Onderwerp	Bedrag	V/N	
G185 - Westschans Klundert	42	V	*Raadsvergadering 8-9-2022*
Verhoging bijdrage BWB ivm 1e begr.wijz.BWB 2022	32	N	*Raadsvergadering 6-10-2022*
Verplaatsing voetbalaccommodatie Kogelvangers W'stad	13	V	*Raadsvergadering 3-11-2022*
Structurele effecten grondexploitaties (2e berap 2022)	16	V	*Raadsvergadering 8-12-2022*
G80 - Waterfront Moerdijk	39	V	*Raadsvergadering 8-12-2022*
Projectexploitatie Bolwerk in Klundert	233	V	*Raadsvergadering 19-01-2023*
Bijdrage aan giro 555 tbv slachtoffers aardbeving	38	N	*Raadsvergadering 2-3-2023*
Toekomstbestendige gymaccommodaties Zevenbergen	71	N	*Raadsvergadering 2-3-2023*
Subsidie uitbreiding carillon Zevenbergen	25	N	*Raadsvergadering 5-4-2023*
Versterking inzet gemeentelijke boa's	125	V	*Raadsvergadering 11-5-2023*
Interne veiligheid	70	N	*Raadsvergadering 11-5-2023*
Verzoek prijscompensatie conform protocol	5	N	*Raadsvergadering 8-6-2023*
Financiële tegemoetkoming energielasten voor organisaties met accommodatie	300	N	*Raadsvergadering 28-9-2023*
Beheer en onderhoud (Rijks) monumentale objecten	35	V	*Raadsvergadering 14-12-2023*

3) Mutaties 1e bestuursrapportage 2023	868	V	*Raadsvergadering 13-7-2023*

Onderwerp	Bedrag	V/N
Inzet stelpost inflatie	848	V
Verlaging stelpost nieuw beleid	677	V
Uitkeringen Rijk	607	V
Gemeenschappelijke regelingen	551	V
Leges omgevingsvergunning	500	V
Wmo	398	V
Voordelen 1e bestuursrapportage	3.581	V

Onderwerp	Bedrag	V/N
Wegbeheer	889	N
Personeelsbudget	869	N
Jeugd	550	N
Overig	405	N
Nadelen 1e bestuursrapportage	2.713	N

4) Mutaties 2e bestuursrapportage 2023	2.456	V	*Raadsvergadering 14-12-2023*

Onderwerp	Bedrag	V/N
OZB	1.225	V
Kapitaallasten	1.023	V
WMO	559	V
Uitkering gemeentefonds	508	V
Stelposten (o.a. nieuw beleid)	310	V
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	278	V
Openbare bibliotheken	145	V
Wonen en bouwen (o.a. omgevingsvergunningen)	107	V
		V
Voordelen 2e bestuursrapportage	4.155	V

Onderwerp	Bedrag	V/N
Overhead	404	N
Milieubeheer	209	N
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	170	N
Grondexploitaties	149	N
Inkomensregelingen	148	N
Samenkracht en burgerparticipatie	138	N
Burgerzaken	127	N
Cultuur	116	N
Crisisbeheersing en brandweer	108	N
Overig	130	N
Nadelen 2e bestuursrapportage	1.699	N

5) Afwijkingen jaarrekening 2023	61	N	*Te behandelen in raadsvergadering 27-6-2024*

Onderwerp	Bedrag	V/N
Uitkering gemeentefonds	458	V
Watertaken (baggeren)	320	V
Maatschappij (subsidies)	269	V
OZB opbrengsten (niet woningen)	243	V
Overig	706	V
Voordelen jaarrekening	1.996	V

Onderwerp	Bedrag	V/N
Jeugdhulp	1.474	N
Urentoerekening investeringen	303	N
Personeelsbudget	280	N
Nadelen jaarrekening	2.057	N

Resultaat jaarrekening 2023	3.462	V	(Optelling van onderdelen 1+2+3+4+5)